

Сковира О. П. викладач кафедри морально-психологічного забезпечення Інституту морально-психологічного забезпечення Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
<https://orcid.org/0000-0002-5515-6104>

Калениченко Р. А. кандидат психологічних наук, доцент, Київський національний університет будівництва і архітектури
<https://orcid.org/0000-0001-9222-317X>

Берташ М. І. викладач кафедри психології та соціології Університету державної фіскальної служби України
<https://orcid.org/0000-0002-5554-2531>

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

У статті представлено результати дослідження особливостей соціально-психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців сучасного закладу освіти в умовах пандемії.

Ключові слова: пандемія COVID-19; соціально-психологічний супровід; професійне становлення майбутніх фахівців; супровід здобувача освіти; пандемія.

Вступ. Пандемія змінює світ і змінює формати роботи психологічної спільноти. Введення (як і відміна) карантинних обмежень, самоізоляція самотніх і родин породжують нові психологічні феномени і тенденції. Розгортаються дистанційні психологічні дослідження, змінюється система освіти, запроваджуються медіа-опосередковані форми праці – все це нові контексти, які потребують рефлексії, осмислення й пошуку обґрунтованих відповідей. [1]. Освітня реформа актуалізувала нові вимоги до професійної підготовки фахівців, пов'язані з необхідністю переосмислення цілей освіти в напрямку від парадигми засвоєння знань, умінь і навичок до створення психолого-педагогічних умов для професійного становлення студентів, які забезпечували б їх готовність до саморозвитку, особистісної та професійної самореалізації в мінливих умовах сьогодення. Викладач нині повинен врахувати в процесі навчально-професійної діяльності не тільки психологічні особливості студентів, рівень розвитку їх пізнавальних здібностей, інтересів, якостей, а й зміни системи освіти, пов'язані з карантинними обмеженнями.

Метою статті є висвітлення особливостей соціально-психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців в умовах пандемії в сучасному закладі вищої освіти.

Теоретичне підґрунтя. На сьогодні дослідженням різних аспектів проблеми соціально-психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців займалися багато вчених: виокремлення необхідних професійно значущих якостей працівника (І. Гриншпун, Т. Гура, Є. Климов, О. Лідерс, О. Сухарьов); дослідження професійного розвитку спеціаліста (Г. Абрамова, І. Вачков, М. Обозов); визначення сутності професійного розвитку особистості (Б. Ананьєв, Г. Балл, Е. Зеєр, Л. Мігіна, М. Пряжников, Н. Чепелева, Т. Яценко); визначення концептуальних положень психологічного супроводу як системи професійної діяльності психолога (Р. Бітянова, Н. Глуханюк, Р. Овчарова); виявлення детермінант професіогенезу майбутніх спеціалістів на етапі фахової підготовки (В. Бочелюк, Л. Шнейдер) [4].

На сьогодні усе частіше говориться про формування особистості сучасного полівалентного фахівця. Зокрема, мається на увазі, що сучасне суспільство все більше потребує творчої особистості, здатної до високого рівня адаптації та самореалізації, яка проектує своє майбутнє, свій шлях, ставить перед собою чіткі завдання самовиховання, самовдосконалення й самоосвіти. Вказана теза проходить майже через усі сучасні тенденції в педагогічній освіті.

Тенденціями змін у сфері освіти за І.

А.Зязюном є: світова тенденція зміни основної парадигми освіти; світова тенденція гуманізації освіти; світова тенденція інтеграції; тенденція повернення до традицій вітчизняної освіти й культури, в яких спостерігається потужна «методологія і методика», добре організована гуманітарна освіта на єдності вітчизняної і світової культур [3].

Наступною тенденцією в педагогічній освіті є перехід від традиційної до концептуальної педагогіки, при якій мислення майбутніх учителів відрізняється від раціонально-прагматичного тим, що спрямоване на глибинне розуміння смислу закладених у них ідей, проникнення у сутність пропонованих принципів реалізації наукових задумок.

Ще одна тенденція: випереджувальний розвиток сучасної педагогічної освіти, орієнтований на нові умови інформаційного суспільства, зростаючий динамізм освітніх реформ з одночасним розширенням варіативності національних, міждержавних, міжвузівських підходів, рішень, позицій, моделей в руслі єдиних, проте не уніфікованих, суспільних перетворень вищої школи.

Наступна тенденція: широке впровадження методів інноваційного і розвиваючого навчання, орієнтованих на розвиток творчого потенціалу особистості, зокрема побудова та реалізація індивідуальних моделей навчання студентів на основі поступового розширення можливостей самостійного вибору дисциплін протягом періоду навчання, врахування індивідуальних особливостей студентів та потреб ринку праці [4].

Акредитація вищих навчальних закладів та покращення якості освіти на даний час все більше залежить від міжнародної діяльності університетів: модернізація навчальних програм з метою підвищення рівня підготовки фахівців та забезпечення мобільності; обмін викладачами та студентами; корегування змісту освіти, впровадження новітніх технологій навчання, використання сучасних методик оцінювання знань студентів, наприклад, тестових форм контролю; здійснення сертифікації для взаємного визнання дипломів.

Однак на сьогодні недостатньо досліджено саме таке середовище, яке у свою чергу має вибудовуватися навколо інтересів

учня та виконувати функцію адаптації ВНЗ до індивідуальних особливостей і суб'єктивних потреб студентів. Реалії часу заставляють враховувати в сучасному закладі вищої освіти особливості соціально-психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців саме в умовах пандемії.

Методи дослідження. Для досягнення мети був використаний набір теоретичних методів: аналіз літератури; систематизація, структурування, узагальнення отриманих результатів.

Результати і обговорення.

Аналіз теоретичних та емпіричних даних з цього питання дозволяє операціоналізувати поняття «психологічний супровід» як комплексний метод, що забезпечує зовнішні умови для прийняття оптимальних рішень суб'єктом діяльності в різних ситуаціях життєвого вибору. Іншими словами, сенс соціально-психологічного супроводу полягає в тому, щоб навчити людину розв'язувати свої проблеми самостійно. Важливим положенням цього процесу є активізація саморозвитку суб'єкта діяльності, яка є необхідною умовою його професіоналізації (навчання). Отже, основними завданнями соціально-психологічного супроводу у ВНЗ є максимальне розкриття потенційних можливостей викладача й здобувача освіти, створення умов для повноцінного та максимального прояву позитивних сторін його індивідуальності й ефективної ампліфікації (збагачення) професійного (навчального) досвіду.

Методи психологічного впливу передбачають чималий спектр способів взаємодії з людиною, зокрема юридичні, економічні, ідеологічні, педагогічні та психологічні. У статті розглянуто лише психологічні аспекти цього процесу. Встановлено, що дієвим засобом супроводу є психологічний вишкіл, однією з найважливіших функцій якого є зменшення ступеня невизначеності та ентропії (кількості енергії, яка стала недоступною для здійснення соціальних змін і соціального прогресу). Сукупність теоретичних знань, практичних вмінь і навичок, які становлять зміст психологічного вишколу є суттєвим ресурсом життєвого середовища суб'єкта, залученого до професійної (навчальної) діяльності.

Підгрунття соціально-психологічного супроводу становить єдність чотирьох функцій: діагностики суті проблеми, яка виникла; інформації стосовно природи проблеми та шляхів її розв'язання; консультації на етапі прийняття рішення й розробки стратегії вирішення проблеми; первинної допомоги на етапі реалізації розробленого плану [4].

Слід зазначити, що інформація, отримана в результаті проведення моніторингу, використовується лише як підгрунття для прийняття певного рішення клієнтом. Проте накопичені та систематизовані у процесі моніторингу дані є унікальним матеріалом з онтогенетичної історії розвитку клієнта, що завжди збагачує його уявлення про власні психологічні ресурси й стратегію професіоналізації з метою подальшого використання в професійному консультуванні та стимулюванні професійного розвитку.

Наступний етап здійснення системи психологічного супроводу здобувача освіти передбачає використання техніки самофутурування в професію, яка належить до прийомів конструювання майбутнього. Використання цієї техніки дозволяє актуалізувати активність суб'єкта в побудові та реалізації можливих професійних ситуацій, подій, оскільки саме образ бажаного майбутнього виступає стимулом саморозвитку та самореалізації людини.

Інтегрованим елементом техніки самофутурування є побудова життєвої програми суб'єкта. Як модель наміченого ним життєвого шляху, ідеальний і бажаний образ майбутнього результату, життєва програма відбивають магістральні цілі, життєві плани та способи їхньої реалізації в певних видах професійної діяльності. Проектування, планування власної стратегії розвитку – процес індивідуально-особистісний, який не виносить примушення й формального ставлення, тобто не може здійснюватися без бажання та інтересу. Суб'єкт співвідносить себе із різноманітними соціальними умовами, формами, структурами життя, визначаючи власну траєкторію руху. Для того, щоб проект власного професійного становлення не перетворився в схему, необхідно, насамперед, чітко уявляти не лише кінцевий результат, але й способи його досягнення, шлях, яким прагне йти людина, і ті об'єктивні та суб'єктивні ресурси, котрі

для цього знадобляться [5]. Важливим компонентом суб'єктивної картини професійного шляху є уявлення суб'єкта про характер детермінаційних зв'язків між подіями, які відбулися, відбуваються і будуть відбуватися в житті.

Проектування майбутнього здійснюється за допомогою таких процедур: інтерпретації емоційного стану, перегляду минулих рішень, самофутурування, планування часової організації майбутньої діяльності, репетиції майбутнього, наприклад, з використанням рольової гри.

Професійна соціалізація випускників ЗВО уможлиблюється успішним подоланням кризи переходу від навчальної до професійної діяльності. Умова подолання кризи – високий розвиток особистісної та предметної (фахової) рефлексії, прояв якої здійснюється засобами комунікації. Саме розвиток комунікативної компетентності визначає конструктивний або деструктивний вплив рефлексії на перебіг професійної соціалізації. Висока рефлексивність як така ще не забезпечує успішності професійної соціалізації. Комунікативна компетентність виступає ланкою, що опосередковує проявлення рефлексії у трудовому процесі. Висока рефлексивність у поєднанні з високою комунікативною компетентністю сприяє успішній професійній соціалізації; висока рефлексивність у поєднанні з низькою комунікативною компетентністю ускладнює цей процес. Відтак, успішний перебіг професійної соціалізації вимагає наявності двох необхідних умов (жодна з яких не є достатньою): 1) розвитку особистісної та соціальної рефлексії, 2) комунікативної компетентності [6].

Важливим тут є усвідомлення того, що зусилля у роботі психологічної служби освітнього закладу розподіляються на усіх суб'єктів освітнього середовища. Саме цілісна й врівноважена система стосунків і взаємодій освітнього закладу, його екологічність є підгрунттям ефективного становлення особистості, формування її життєстійкості й соціальної компетентності.

А тепер розглянемо, які особливості соціально-психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців саме в умовах нинішньої пандемії COVID-19.

Найвідомішими психологічними ознаками карантину як форми ізоляції є

сенсорна депривація, монотонія, одноманітність інтер'єру приміщення, дозвільний характер, гіподинамія, нудьга, похідними від яких може стати певний душевний дискомфорт і навіть депресія. Стрес, страх, панічні настрої, прояви агресії, які охопили вже мільйони мешканців різних країн світу і України в ситуації пандемії, свідчать про гостру потребу в наданні професійної психологічної допомоги дітям і дорослим. Тому основними завданнями роботи в цих умовах на думку В.Г.Панка, І.В.Марухіної, Романовської Д.Д. є: зменшення психоемоційного напруження; підвищення стресостійкості (резильєнтності); профілактика дискримінації і стигматизації інфікованих; формування позитивної життєвої перспективи [7].

Цікаві поради, які можна надати клієнтам, ми знаходимо у Інтернет-посібнику «Психологія і педагогіка у протидії пандемії COVID-19» за науковою редакцією В.Г. Кременя (координатор інтернет-посібника В.В. Рибалка). Там радять таке: «Коли трапляється щось погане, ви відчуваєте слабкість і втрачаєте спокій. Прийміть це, не реагуючи, і спостерігайте, що відбувається. Раптово ви відчуєте потік енергії, який ніколи раніше не відчували».

Щоб знайти спокій, потрібно виробити звичку щодня давати собі відпочинок, споглядати красу, гармонію навколо й у собі. Душевний спокій – це стан гармонії зі світом та із собою. Але, насамперед, спокій – це баланс внутрішнього світу. Ви можете цілий день бродити (онлайн) в лісі й відчувати приплив сил. Або провести ранок у віртуальному торговому центрі й відчути себе стомленим. Від усього навколо виходить вібрація: від трави, бетону, пластика тощо. Вібрація бетонних торгових центрів й прокурених барів висмоктує з людини енергію, позбавляє її життєвої сили. У садів і лісів вібрація цілюща – вони відновлюють нашу життєву енергію. Вібрація церков і кафедральних соборів з'єднує людину з духовним світом, насичує духовною силою.

Отже, спокій, молитва, споглядання краси природи, переосмислення цінностей мають стати нашими основними психічними станами під час перебування у психічно напруженому середовищі.

Ще один аспект, пов'язаний з пандемією. Йдеться про інформаційний стрес, який буває двох типів: інформаційна

недостатність та інформаційна надмірність.

Обидва типи інформаційного стресу суттєво негативно впливають на психологічне здоров'я людини. У разі інформаційної недостатності особистість нервує, відчуває тривогу, занепокоєння. А при інформаційній надмірності (особливо при надлишкової інформації про жахливі події, впливи, наслідки) людиною оволодіває страх, розум починає сприймати увесь інформаційний потік некритично, увага концентрується навколо «болючої» проблеми, що, безумовно, виснажує психічно, сприяє розвитку хворобливої ригідності (фіксації на проблемі), знижує імунітет.

Отже, під час пандемії слід оптимально користуватися інформаційними ресурсами: черпати інформацію з авторитетних й достовірних джерел і в жодному разі не «накручувати» себе зайвою емоційно-руйнівною інформацією з випусків теленовін або соціальних мереж. Варто концентрувати увагу саме на коронавірусі, блокуючи свої особистісні ресурси, а слід розширювати свідомість, доволіно силою волі перемикаючи негативні думки на інші не менш важливі життєві явища.

У зв'язку з цим, варто згадати про розвиток позитивного мислення й саногенних почуттів (здивування, прощення, любові) [8].

Пандемія COVID-19 має істотні негативні соціально-психологічні наслідки. Заходи з протидії пандемії – масковий режим, соціальне дистанціювання, особливості перебування учнів і вчителів у закладі освіти, необхідність самоізоляції інфікованих тощо – можуть негативно впливати на організацію освітнього процесу.

Тому, головною метою соціально-психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців в умовах пандемії є допомога суб'єкту (клієнту) повноцінно реалізувати себе у професійній (навчальній) сфері.

Соціально-психологічний супровід професійного становлення майбутніх фахівців в умовах пандемії має здійснюватися відповідно до умов карантину в конкретному закладі освіти. За умови дотримання карантинних заходів зменшується кількість групових занять, а деякі здійснюються онлайн. Індивідуальне консультування та інші індивідуальні форми

Питання психології

роботи можуть відбуватися як онлайн, так і у безпосередній взаємодії.

Основними формами та технологіями роботи практичного психолога та соціального педагога з учасниками освітнього процесу можуть бути:

- консультування онлайн (з використанням програм Zoom, Skype, WhatsApp) з метою зниження можливих негативних ефектів (паніка, чутки, агресивні прояви);

- консультування за принципом «телефон довіри» через електронну пошту та оперативна допомога через соціальні мережі;

- діагностика через Інтернет з можливістю збору даних на єдиному ресурсі наприклад, тестування через Google-форми);

- психологічна просвіта та психопрофілактика шляхом створення цікавого відеоконтенту, пря-мих ефірів, вебінарів тощо;

- психологічна корекція з використанням та мобільних онлайн-тренажерів, онлайн-ігор (наприклад, для корекції та розвитку пізнаваль-них процесів);

- організація у дистанційній формі груп взає-мопідтримки для батьків, учнів, педагогів, підвищення стресостійкості в домашніх умовах, підвищення рівня комунікацій у сім'ї [7].

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, можна зробити такі висновки: в сучасних умовах соціально-економічної кризи і карантинних заходів, пов'язаних з пандемією, істотно зростає роль соціально-

психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців, наданні соціально-педагогічної і психологічної допомоги всім учасникам освітнього процесу, збереженні їхнього соціального благополуччя і психічного здоров'я та забезпеченні реалізації завдань закладів освіти.

Основними завданнями соціально-психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців у цей період повинні бути: формування конструктивних способів вирішення складних життєвих ситуацій та адаптивних копінг-стратегій у всіх учасників освітнього процесу; стабілізація емоційної сфери особистості, формування позитивної життєвої перспективи; активізація процесів самопізнання, самосприйняття, саморегуляції і самоконтролю, побудова позитивного образу майбутнього; формування психосоціальної стійкості до стресу; профілактика дискримінації і стигматизації людей, які хворіють або перехворіли; надання своєчасної психологічної допомоги жертвам булінгу і цькування; запобігання емоційному вигоранню у батьків і педагогів; підвищення адаптаційних можливостей учителя до нових умов організації освітнього процесу; здійснення посередництва між закладом освіти, сім'ями та територіальними місцевими громадами щодо вирішення та попередження міжособистісних конфліктів, домашнього насильства.

Список використаних джерел

1. Дистанційна психологічна допомога і підтримка під час пандемії COVID19 / Матеріали семінару від 05.05.2020, Інститут соціальної та політичної психології НАПУ України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ispp.org.ua/2020/05/05/distancijna-psixologichna-dopomoga-i-pidtrimka-pid-chas-pandemi%D1%97-covid19-seminar-2/>

2. Калениченко Р. А. Вдосконалення технологій соціально-психологічного супроводу навчально-виховного процесу у ВНЗ / Соціалізація студентської молоді в процесі професійної підготовки: Зб. наук. праць / [Ківенко Н.В., Богдановський І.В., Пилипенко О.І., Стасюк В.В., Тарапатова Н.М., Калениченко Р.А., Петухова І.О. та інші]; за заг. ред. Н.В. Ківенко. – Ірпінь: Вид-во Національного університету ДПС України, 2015. – С. 55-65 с.

3. Зязюн І. А. Освітні парадигми та педагогічні технології у вимірах філософії освіти / І. А. Зязюн // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. - 2011. - Вип. 1.33. - С. 22-27. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2011_1.33

4. Калениченко Р.А., Льовкіна О.Г., Мустафаєв Г.Ю. Врахування сучасних тенденцій педагогічної освіти в соціально-психологічному супроводі професійного становлення майбутніх фахівців / Вісник НУОУ. Збірник наук. праць. – К.: НУОУ, 2019. – Вип. 1 (51). – С. 36–43.

5. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ніка-Центр, 2006. – 580 с.

Питання психології

6. Соціально-психологічний супровід академічної групи як засіб розвитку культури спілкування студентів / Дис... канд. психол. наук: 19.00.05 / Л.В. Власенко; Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України. – К., 2005.
7. Панок В.Г., Марухіна І.В., Романовська Д.Д. Психологічний супровід освіти в умовах пандемії / Наукова доповідь на веб-конференції «Учені НАПН України — українським вчителям», 27 серпня 2020 р.. – К.: Вісник НАПН України, 2020, 2(2), 2020. – С. 1-7.
8. Психологія і педагогіка у протидії пандемії COVID-19: Інтернет-посібник / за наук. ред. В.Г. Кременя ; [координатор інтернет-посібника В.В. Рибалка ; колектив авторів]. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2020. 243 с.

References

1. Dystantsiina psykhologichna dopomoha i pidtrymka pid chas pandemii COVID19 / Materialy seminaru vid 05.05.2020, Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykhologii NAPU Ukrainy [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://ispp.org.ua/2020/05/05/distancijna-psixologichna-dopomoga-i-pidtrimka-pid-chas-pandemi%D1%97-covid19-seminar-2/> (in Ukrainian)
2. Kalenychenko R. A. Vdoskonalennia tekhnologii sotsialno-psykhologichnoho suprovodu navchalno-vykhovnoho protsesu u VNZ / Sotsializatsiia studentskoi molodi v protsesi profesiinnoi pidhotovky: Zb. nauk. prats / [Kivenko N.V., Bohdanovskyi I.V., Pylypenko O.I., Stasiuk V.V., Tarapatova N.M., Kalenychenko R.A., Pietukhova I.O. ta inshi]; za zah. red. N.V. Kivenko. – Irpin: Vyd-vo Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy, 2015. – S. 55-65 s. (in Ukrainian)
3. Ziaziun I. A. Osvitni paradyhmy ta pedahohichni tekhnologii u vymirakh filosofii osvity / I. A. Ziaziun // Naukovyi visnyk Mykolaiivskoho derzhavnogo universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Seriia : Pedahohichni nauky. - 2011. - Vyp. 1.33. - S. 22-27. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2011_1.33_ (in Ukrainian)
4. Kalenychenko R.A., Lovkina O.H., Mustafaiev H.Iu. Vrakhuvannia suchasnykh tendentsii pedahohichnoi osvity v sotsialno-psykhologichnomu suprovodi profesiinoho stanovlennia maibutnykh fakhivtsiv / Visnyk NUOU. Zbirnyk nauk. prats. – K.: NUOU, 2019. – Vyp. 1 (51). – S. 36–43. (in Ukrainian)
5. Korolchuk M.S., Krainiuk V.M. Sotsialno-psykhologichne zabezpechennia diialnosti v zvychaynykh ta ekstremalnykh umovakh: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv. K.: Nika-Tsentr, 2006. – 580 s. (in Ukrainian)
6. Sotsialno-psykhologichnyi suprovod akademichnoi hrupy yak zasib rozvytku kultury spilkuvannia studentiv / Dys... kand. psykhol. nauk: 19.00.05 / L.V. Vlasenko; In-t psykhologii im. H.S.Kostiuka APN Ukrainy. – K., 2005. (in Ukrainian)
7. Panok V.H., Marukhina I.V., Romanovska D.D. Psykhologichnyi suprovod osvity v umovakh pandemii / Naukova dopovid na veb-konferentsii «Ucheni NAPN Ukrainy — ukrainskym vchyteliyam», 27 serpnia 2020 r.. – K.: Visnyk NAPN Ukrainy, 2020, 2(2), 2020. – S. 1-7. (in Ukrainian)
8. Psykhologhiia i pedahohika u protydii pandemii COVID-19: Internet-posibnyk / za nauk. red. V.H. Kremeniia ; [koordinator internet-posibnyka V.V. Rybalka ; kolektyv avtoriv]. Kyiv : TOV «Jurka Liubchenka», 2020. 243 s. (in Ukrainian)

Резюме

Сковира О. П. преподаватель кафедры морально-психологического обеспечения Института морально-психологического обеспечения Национальной академии сухопутных войск имени гетмана Петра Сагайдачного
Калиниченко Р. А. кандидат психологических наук, доцент, Киевский национальный университет строительства и архитектуры
Берташ М. И. преподаватель кафедры психологии и социологии Университета государственной фискальной службы Украины

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СТАНОВЛЕНИЯ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ

В статье представлены результаты исследования особенностей социально-психологического сопровождения профессионального становления будущих специалистов современного учебного заведения в условиях пандемии.

Ключевые слова: пандемия COVID-19; социально-психологическое сопровождение; профессиональное становление будущих специалистов; сопровождение соискателя образования; пандемия.

Summary

Skovyra O. Lecturer of the Department of Moral and Psychological Support of the National Academy of Land Forces named after Hetman Petro Sagaidachny,
Kalenichenko R. Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer of the Department of Professional Studies of Kyiv National University of Civil Engineering and Architecture

Bertash M. Lecturer at the Department of Psychology and Sociology, University of the State Fiscal Service of Ukraine

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF THE PROFESSIONAL FORMATION OF FUTURE PROFESSIONALS IN A PANDEMIC CONDITION

Introduction. In modern conditions, the COVID-19 pandemic has significant negative socio-psychological consequences. Measures to combat the pandemic - the mask regime, social distancing, the peculiarities of the stay of students and teachers in the educational institution, the need for self-isolation of the infected - can negatively affect the organization of the educational process. Therefore, the main purpose of socio-psychological support of professional development of future professionals in a pandemic is to help the subject (client) to fully realize themselves in the professional (educational) sphere.

Purpose. The purpose of the article is to highlight the features of socio-psychological support of professional development of future professionals in a pandemic in a modern institution of higher education.

Methods. To achieve this goal, a set of theoretical methods was used: analysis of the literature; systematization, structuring, generalization of the obtained results.

Originality. The COVID-19 pandemic has significant negative socio-psychological consequences. Measures to combat the pandemic - the mask regime, social distancing, the peculiarities of students and teachers in the educational institution, the need for self-isolation of the infected, etc. - can negatively affect the organization of the educational process.

Socio-psychological support of professional development of future professionals in a pandemic should be carried out in accordance with the conditions of quarantine in a particular educational institution. Subject to quarantine measures, the number of group classes is reduced, and some are carried out online. Individual counseling and other individual forms of work can take place both online and in direct interaction.

The main objectives of the work are: reducing psycho-emotional stress; increasing stress resistance (resilience); prevention of discrimination and stigmatization of the infected; formation of a positive life perspective.

Conclusions. Summarizing the above, we can draw the following conclusions: in the current socio-economic crisis and quarantine measures associated with the pandemic, significantly increases the role of socio-psychological support of professional development of future professionals, providing socio-pedagogical and psychological assistance to all participants in the educational process. mental health and ensuring the implementation of the tasks of educational institutions

The main tasks of socio-psychological support of professional development of future professionals in this period should be: the formation of constructive ways to solve difficult life situations and adaptive coping strategies for all participants in the educational process; stabilization of the emotional sphere of the individual, the formation of a positive life outlook; activation of processes of self-knowledge, self-perception, self-regulation and self-control, construction of a positive image of the future; formation of psychosocial resistance to stress; prevention of discrimination and stigmatization of people who are sick or ill; providing timely psychological assistance to victims of bullying and harassment; prevention of emotional burnout in parents and teachers; increasing the adaptive capacity of teachers to new conditions for the organization of the educational process; mediation between the educational institution, families and local communities to resolve and prevent interpersonal conflicts, domestic violence.

Key words: pandemic COVID-19, socio-psychological support, professional development of future professionals, support of students, pandemic.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Received/Поступила: 25.04. 21.